

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права № 1

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Intellectual Property / IT»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2022

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Intellectual Property / ІТ»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т
імені Ярослава Мудрого, 2022. 25 с.

Розробник:
Філатова-Білоус Наталія Юліївна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 1
(протокол № 11 від 21 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Борисова Валентина Іванівна, кандидатка юридичних
наук, професорка

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	11
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	11
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	12
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання.....	14
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	15
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	17
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	18

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Intellectual Property / IT» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 08 «Право»	За вибором	За вибором
Кількість модулів – 3		Рік підготовки: 2022-2023	Рік підготовки: 2022-2023
	Спеціальність – 081 «Право»	семестр	семестр
Загальна кількість годин – 120		1–2	1–2
	Рівень освіти – другий (магістерський)	Лекції	Лекції
		20 год.	6 год.
		Практичні / семінарські заняття	Практичні / семінарські заняття
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	110 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2–4, самостійної роботи студента – 4–6.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових і практичних знань у сфері регулювання відносин, що виникають у галузі електронної комерції, захисту і розпорядження правами інтелектуальної власності на об’єкти, створені в ІТ-сфері, а також захисту персональних даних.

Завдання:

– формування необхідних сучасному юристу комплексу юридичних компетенцій у сфері електронної комерції, захисту прав інтелектуальної власності та захисту персональних даних;

– розвиток навичок і вмінь здійснювати аналіз міжнародних договорів, які регулюють відносини у галузі електронної комерції, захисту і розпорядження правами інтелектуальної власності на об’єкти, створені в ІТ-сфері, а також захисту персональних даних;

– засвоєння основ компаративного аналізу вітчизняного і зарубіжного законодавства, яким регулюються відносини у галузі електронної комерції, захисту і розпорядження правами інтелектуальної власності на об’єкти, створені в ІТ-сфері, а також захисту персональних даних;

– опанування вмінням застосовувати положення вітчизняного законодавства і законодавства зарубіжних країн при вирішенні практичних завдань;

– дослідження прикладних проблем, що виникають у галузі електронної комерції, захисту і розпорядження правами інтелектуальної власності на об’єкти, створені в ІТ-сфері, а також захисту персональних даних.

Прекревізити: «Цивільне право України (частина перша)»; «Цивільне право України (частина друга)»; «Цивільний процес».

Кореквізити: «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці»; «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці»; «Порівняльне правознавство».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Оцінювати природу і характер відносин у сфері ІТ та виявляти розуміння механізмів правового регулювання цих відносин.
РН-2.	Визначати поняття «електронна комерція», «послуги інформаційного суспільства» та «електронні довірчі послуги».
РН-3.	Знаходити положення міжнародних, європейських та національних правових актів, якими регулюються відносини з приводу укладення, зміни та розірвання електронних договорів.
РН-4.	Застосовувати положення міжнародних, європейських та національних правових актів для вирішення спорів, які виникають з приводу укладення, зміни та розірвання

	електронних договорів.
РН-5.	Оцінювати правову природу об'єктів права інтелектуальної власності, що створюються в ІТ-сфері, та виявляти розуміння механізмів правового регулювання відносин, що виникають з приводу захисту та розпорядження правами на ці об'єкти.
РН-6.	Знаходити положення міжнародних, європейських та національних правових актів, якими регулюються відносини з приводу захисту і розпорядження правами інтелектуальної власності на об'єкти, що створюються в ІТ-сфері.
РН-7.	Застосовувати положення міжнародних, європейських та національних правових актів для вирішення спорів щодо захисту прав на об'єкти права інтелектуальної власності, що створюються в ІТ-сфері.
РН-8.	Володіти знаннями англійської фахової термінології у сфері права інтелектуальної власності і використовувати ці знання в професійному спілкуванні.
РН- 9.	Оцінювати правову природу персональних даних та прав на них та виявляти розуміння механізмів правового регулювання відносин, що виникають з приводу захисту персональних даних та їх участі в цивільному обороті в цифрову епоху.
РН-10.	Знаходити нормативно-правові акти, які регулюють відносини у сфері захисту і обороту персональних даних.
РН-11.	Визначати поняття «персональні дані», «великі дані», «база даних» і вміти їх розмежовувати.
РН-12.	Аналізувати і застосовувати нормативно-правові акти у сфері захисту персональних даних, викладені англійською мовою.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному середовищі.

ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.

ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.

Спеціальних компетентностей:

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

Програмних результатів навчання:

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних,

цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН5. Вільно спілкуватися правничою іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.

ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. ІТ-право та договори в ІТ-сфері

Цифровізація і загальні підходи до регулювання відносин у ІТ-сфері.
 Основні виклики сучасного суспільства у зв'язку з цифровізацією: трансформація об'єктів (з матеріальних у нематеріальні); постійне оновлення технологій і поява нових; стирання міждержавних кордонів. Підходи до регулювання відносин у сфері ІТ. Особливі правові режими для суб'єктів відносин у сфері ІТ. Загальна характеристика Дія Сіті і Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки».

Поняття електронного договору і електронної форми договору. Укладення електронних договорів. Смарт-контракти. Поняття та особливості договорів у сфері електронної комерції. Поняття електронної форми представлення інформації. Місце електронної форми представлення інформації серед форм правочинів. Реквізити форми договорів у сфері електронної комерції. Електронний підпис і його різновиди. Кваліфікований електронний підпис: правова природа, процедура створення і особливості використання. Наслідки недотримання формальних вимог при укладенні договорів у сфері електронної комерції. Зміст і форма пропозиції (оферти) укласти договір у сфері електронної комерції. Визначення в оферті умов договору в сфері електронної комерції. Публічна оферта у сфері електронної комерції. Вимоги до змісту і форми акцепту. Види форм вираження акцепту при укладенні договорів у сфері електронної комерції. Договори типу «click-wrap» і «browse-wrap». Визначення моменту укладення договору. Поняття «смайт контракту» і місце смайт контрактів у договірному праві.

Модуль 2. Право інтелектуальної власності в цифрову епоху

Авторське право і цифрові технології. Загальна характеристика і особливості авторського права. Реалізація майнових авторських прав в епоху цифрових технологій. Захист авторського права в Україні та ЄС. Співвідношення між захистом персональних даних, захистом авторського права онлайн та піратства в області програмного забезпечення.

Правова охорона комп'ютерних програм і баз даних. Засади правової охорони комп'ютерних програм. Альтернативи правової охорони

комп'ютерних програм (застосування патентної охорони). Особливості захисту комп'ютерних програм. Особливості баз даних як об'єкта права інтелектуальної власності. Особливості захисту прав на бази даних в епоху цифрових технологій.

Правова охорона торгівельних марок. Загальна характеристика правової охорони торгівельних марок. Співвідношення торгової марки і доменного імені. Приватне життя, публічність та індивідуальність: захист приватного життя та приватних даних; індивідуальний мерчандайзинг

Договори у сфері розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в цифрову епоху. Поняття і види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Ліцензія і ліцензійні договори та їх особливості у сфері ІТ, їх співвідношення із SAAS-договорами. Договори про передання майнових прав інтелектуальної власності та їх особливості в сфері ІТ. Договори про створення на замовлення і використання об'єктів права інтелектуальної власності в сфері ІТ.

Порушення прав інтелектуальної власності у цифровому просторі (маркетплейси, соціальні мережі, особисті блоги, тощо). Види порушень та особливості їх врегулювання за допомогою інструментів, які надають маркетплейси та соціальні мережі. Процедура врегулювання спорів щодо доменних імен через Domain Name Dispute Resolution Procudre (WIPO Arbitration and Mediation Center). Особливості юрисдикційних способів вирішення порушень прав інтелектуальної власності в цифровому просторі.

Модуль 3. Захист персональних даних у цифрову епоху

Поняття персональних даних і джерела регулювання відносин у сфері захисту персональних даних. Поняття і загальна характеристика персональних даних. Види суб'єктів відносин у сфері захисту персональних даних. Нормативно-правові акти у сфері захисту персональних даних та сфера їх застосування.

Захист персональних даних та відповідальність за порушення обов'язків щодо захисту персональних даних. Вимоги щодо заходів захисту

персональних даних. Особливості договорів, предметом або платою за якими виступають персональні дані. Відповідальність за порушення вимог щодо захисту персональних даних.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. ІТ-право та договори в ІТ-сфері				
1		Тема 1. Цифровізація і загальні підходи до регулювання відносин у ІТ-сфері.	16	2	2	12
2		Тема 2. Поняття електронного договору і електронної форми договору. Укладення електронних договорів. Смарт-контракти.	16	2	2	12
		Разом	32	4	4	24
		Модуль 2. Право інтелектуальної власності в цифрову епоху				
3		Тема 1. Авторське право і цифрові технології.	9	2	2	5
4		Тема 2. Правова охорона комп'ютерних програм і баз даних.	9	2	2	5

5		Тема 3. Правова охорона торгівельних марок.	9	2	2	5
6		Тема 4. Договори у сфері розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в цифрову епоху.	9	2	2	5
7		Тема 5. Порушення прав інтелектуальної власності у цифровому просторі (маркетплейси, соціальні мережі, особисті блоги, тощо).	8	2	2	4
		<i>Разом</i>	<i>44</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>24</i>
		Модуль 3. Захист персональних даних у цифрову епоху				
8		Тема 1. Поняття персональних даних і джерела регулювання відносин у сфері захисту персональних даних.	20	2	2	16
9		Тема 2. Захист персональних даних та відповідальність за порушення обов'язків щодо захисту персональних даних.	24	4	4	16
		<i>Разом</i>	<i>44</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>32</i>
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	20	20	80

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведе-	Тематика	Обсяг у годинах	
			Усього	У тому числі

	ння (згідно з розкладом)	навчального курсу		Лекції	Практичні заняття, колоквиуми тощо	Само-стійна робота
		Модуль 1. ІТ-право та договори в ІТ-сфері				
1		Тема 1. Цифровізація і загальні підходи до регулювання відносин у ІТ-сфері.	10	-	-	10
2		Тема 2. Поняття електронного договору і електронної форми договору. Укладення електронних договорів. Смарт-контракти.	14	2	2	10
		Разом	24	2	2	20
		Модуль 2. Право інтелектуальної власності в цифрову епоху				
3		Тема 1. Авторське право і цифрові технології.	16	2	-	14
4		Тема 2. Правова охорона комп'ютерних програм і баз даних.	16	-	2	14
5		Тема 3. Правова охорона торгівельних марок.	10	-	-	10
6		Тема 4. Договори у сфері розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в цифрову епоху.	10	-	-	10
7		Тема 5. Порухення прав інтелектуальної власності у цифровому просторі	14	-	-	14

		(маркетплейси, соціальні мережі, особисті блоги, тощо).				
		<i>Разом</i>	66	2	2	62
		Модуль 3. Захист персональних даних у цифрову епоху				
8		Тема 1. Поняття персональних даних і джерела регулювання відносин у сфері захисту персональних даних.	16	2	-	14
9		Тема 2. Захист персональних даних та відповідальність за порушення обов'язків щодо захисту персональних даних.	14	-	-	14
		<i>Разом</i>	30	2	-	28
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	6	4	110

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Intellectual Property / IT» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку

за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів підсумковому контролю у формі заліку:

Поточний контроль							Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум		
ма х 20	мах 10	ма х 15	мах 10	ма х 15	мах 10	мах 20	мах 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Мах 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Мін 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Мах 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.

	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Диференційованій залік	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою.

зараховано		3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на запитання за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на запитання за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	60	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
не зараховано	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

**7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти
денної/заочної форми навчання**

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використо-
-----------------------	------------	--	---

			вується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

2. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 01.08.2022).

3. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 01.08.2022).

4. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (дата звернення: 01.08.2022).

5. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР. Дата оновлення: 01.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

6. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-ХІІ. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 01.08.2022).

7. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ. Дата оновлення: 05.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 31.07.2022).

8. Про охорону прав на винаходи та корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-ІІІ. Дата оновлення: 14.10.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12> (дата звернення: 31.07.2022).

9. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-ХІІ. Дата оновлення: 14.10.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3688-12> (дата звернення: 31.07.2022).

10. Про охорону прав на знаки для товарів та послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-ХІІ. Дата оновлення: 14.10.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> (дата звернення: 31.07.2022).

11. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VІ. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

12. Конвенція Організації Об'єднаних Націй об використанні електронних повідомлень в міжнародних договорах : Конвенція ООН від 23.11.2005 р. URL: http://www.uncitral.org/pdf/russian/texts/electcom/06-57454_Ebook.pdf (дата звернення: 31.07.2022).

13. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р.) : Конвенція від 24.07.1971 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051 (дата звернення: 31.07.2022).

14. Паризька конвенція про охорону промислової власності : Конвенція від 20.03.1883 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_123 (дата звернення: 31.07.2022).

15. Договір про патентну кооперацію : Міжнародний документ від 19.06.1970 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/895_001 (дата звернення: 31.07.2022).

16. Типовой закон ЮНСИТРАЛ об електронной торговле : Міжнародний документ від 16.12.1996 р. URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/v1504119_ebook.pdf (дата звернення: 31.07.2022).

17. Типовой закон ЮНСИТРАЛ об электронных подписях : Міжнародний документ від 12.12.2001 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/uncitral.pdf (дата звернення: 31.07.2022).

18. Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав : постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 р. № 5. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10_25 (дата звернення: 31.07.2022).

19. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності : постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 р. № 12. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12> (дата звернення: 31.07.2022).

20. Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services. [2019] OJ L 136. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019L0770> (дата звернення: 31.07.2022).

21. Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market ('Directive on electronic commerce'). *Official Journal of the European Union*. L 178, 17.07.2000. P. 1–16. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32000L0031> (дата звернення: 31.07.2022).

22. Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance. *Official Journal of the European Union*. L 304/64, 22.11.2011. P. 64–88. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0083> (дата звернення: 31.07.2022).

23. Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society. *Official Journal of the European Union*. [L 167, 22.06.2001. P. 0010 – 0019. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32001L0029](#) (дата звернення: 31.07.2022).

24. Directive 96/9/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases. *Official Journal of the European Union*. L 77, 27.03.1996. P. 20–28. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31996L0009> (дата звернення: 31.07.2022).

25. Directive 2009/24/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the legal protection of computer programs (Codified version). *Official Journal of the European Union*. [L 111, 05.05.2009. P. 16–22. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32009L0024](#) (дата звернення: 31.07.2022).

26. Regulation (EU) 2017/1001 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 on the European Union trade mark. *Official Journal of the European Union*. L 154, 16.06.2017. P. 1–99. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017R1001> (дата звернення: 31.07.2022).

27. Directive (EU) 2019/790 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on copyright and related rights in the Digital Single Market and amending Directives 96/9/EC and 2001/29/EC. *Official Journal of the European Union*. L 130, 17.05.2019. P. 92–125. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj> (дата звернення: 31.07.2022).

28. Regulation (EU) No 910/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market and repealing Directive 1999/93/EC. URL: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2014.257.01.0073.01.ENG (дата звернення: 31.07.2022).

29. Regulation 2019/1150 on promoting fairness and transparency for business users of online intermediation services. *Official Journal of the European Union*. L 186, 11.07.2019. P. 57–80. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019R1150> (дата звернення: 31.07.2022).

30. Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) 2016/679 of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). [2016] OJ L 119. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj> (дата звернення: 31.07.2022).

31. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act) and amending Directive 2000/31/EC COM/2020/825 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=COM:2020:825:FIN> (дата звернення: 31.07.2022).

32. Judgement of 12 July 2011, *L'Oréal SA and Others v eBay International AG and Others*, C-324/09, ECLI:EU:C:2011:474. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62009CJ0324> (дата звернення: 31.07.2022).

33. Judgement of 16 February 2012, *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v Netlog NV*, C-360/10, ECLI:EU:C:2012:85. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62010CJ0360> (дата звернення: 31.07.2022).

34. Judgement of 19 December 2019, *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62018CJ0390> (дата звернення: 31.07.2022).

35. Judgement of 2 December 2010, *Ker-Optika bt v ÁNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézete*, C-108/09, ECLI:EU:C:2010:725. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62009CJ0108> (дата звернення: 31.07.2022).

36. Judgement of 20 December 2017, *Uber Systems Spain SL*, C-434/15, EU:C:2017:981. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62015CJ0434> (дата звернення: 31.07.2022).

37. Judgement of 23 March 2010, *Google France SARL and Google Inc. v Louis Vuitton Malletier SA*, Case C-236/08, ECLI:EU:C:2010:159. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0236> (дата звернення: 31.07.2022).

Основна література

1. Цивільний кодекс України : наук.-практ. коментар / за ред. І. В. Спасибо-Фатеевої. Харків : ЕКУС, 2021. Т. 2. 784 с.
2. Харьковская цивилистическая школа: о договоре : монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харків : Право, 2017. 576 с.
3. Харьковская цивилистическая школа: осуществление и защита права интеллектуальной собственности : монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков : Право, 2018. 696 с.
4. Gillies Lorna E. Electronic commerce and international private law: A study of electronic consumer contracts. Abingdon, Oxford, 2016. 286 p.
5. Dudenko T., Filatova N., Khodyko I. UNCITRAL approaches to regulate electronic contracting. Are they still applicable? Based on Ukrainian and other CIS countries' experience. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2019. Vol. 10. Iss. 8. P. 2317–2326.
6. Filatova N. Smart contracts from the contract law perspective: Outlining new regulative strategies. *International Journal of Law and Information Technology*. 2020. Vol. 28, Iss. 3. P. 217–242.

7. Filatova-Bilous N. Once again platform liability: on the edge of the 'Uber' and 'Airbnb' cases. *Internet Policy Review*. 2021. Vol. 10(2). URL: <https://doi.org/10.14763/2021.2.1559> (дата звернення: 31.07.2022).

Додаткова література

1. Sørensen M. J. Intermediary Platforms – The Contractual Legal Framework. *Nordic Journal of Commercial Law*. 2018. P. 62–90. URL: <https://doi.org/10.5278/ojs.njcl.v0i1.2485> (дата звернення: 31.07.2022).

2. Sasso L. Certain comparative notes on electronic contract formation *Право. Журнал Вищої школи економіки*. 2016. Вип. 17. № 1. С. 204–219.

3. Філатова Н. Ю. Правочини з використанням електронної форми представлення інформації. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 136. С. 40–55.

4. Філатова Н. Ю. Регулювання особливостей укладення електронних договорів: порівняльно-правовий аналіз. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 139. С. 63–77.

5. Філатова Н. Ю., Логойко О. О. Порівняльний аналіз особливостей укладення електронних договорів в Україні і Німеччині: правові аспекти. *Правова держава*. 2020. Вип. 38. С. 92–100.

6. Спасибо-Фатєєва І. В., Філатова-Білоус Н. Ю. Критичний аналіз права на забуття з погляду економічного аналізу права. *Право на забуття* : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. С. 132-146.

7. Філатова-Білоус Н. Ю. Цифровий контент: поняття, особливості і перспективи правового регулювання. *Нетипові об'єкти* : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. С.164-188

Інтернет-ресурси

1. Сайт наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – <http://library.nlu.edu.ua/>

2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>

3. Сайт ЮНСІТРАЛ – <https://uncitral.un.org/ru>

4. Сайт Постійного представництва України при ООН –
<https://ukraineun.org/>
5. Офіційна сторінка Європейського Союзу – <http://europa.eu>
6. Єдиний державний реєстр судових рішень –
<http://reyestr.court.gov.ua>
7. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України –
<https://ccu.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного права № 1. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/224-tsyvilne-pravo-ukrainy-2-chastyna.html>